

Liikkuvan resurssikeskuksen 2023 pysäkkikuulumisia Turun kaupungin vanhusneuvostolle tiedoksi

Liikkuva resurssikeskus (LR) on Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry:n kumppanuustoimintaa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Teemme yhteistyötä usean eri Varsinais-Suomen kunnan, järjestöjen, seurakuntien ja muiden tahojen kanssa. Tuomme järjestöjen ja julkisen puolen yhteistyönä neuvonnan ja palveluohjauksen ihmisten arkisiin ympäristöihin lähelle koteja. Ohjaamme tarvittaessa ikääntyneitä palvelujen pariin ja järjestämme yhteistyössä Turun Siskojen ja Simojen kanssa alueellisia pop up -vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia. Kerromme senioreille ja heidän läheisilleen kunnan, järjestöjen ja Varhan palveluista, eri tahojen tarjoamista tekemisen vinkeistä sekä vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista. Ajoittain pysäkeillämme on jokin erityinen neuvontateema, kuten muisti, tuki- ja liikuntaelinterveys tai yksinäisyyden lieventäminen. Silloin pysäkeillä on tavattavissa teeman mukaiset asiantuntijat. Tiedonkulku on kahdensuuntaista – viemme tietoa senioreille ja samalla keräämme alueellisia kuulumisia eri tahoille toimitettavaksi.

Olemme tehneet **Turun kaupungin vanhusneuvoston** kanssa pienimuotoista yhteistyötä aiemmin ja oli luontevaa tiivistää yhteistyötä - teimme keväällä 2022 yhdessä kaikki Turun suuralueet kattavan kiertueen, jolloin alueilta tulleet toiveet ja tarpeet menivät suoraan vanhusneuvostonne tietoon. Tästä teimme yhteisen raportin neuvoston käyttöön ja se luovutettiin mm. muutamille pormestareille yhteisessä kiertueen päätöstilaisuudessa. Kuluvana vuonna ei ole ollut yhteistä kiertuetta, mutta aiemmin sovituin tavoin laitamme teille tiedoksi myös jatkossa pysäkeillä tulevia asioita tiedoksenne.

Tässä joitain 2023 neuvonta-automme pysäkeillä esille tulleita asioita teille tiedoksi ja pohdittavaksi. Osan näistä asioista olemme laittaneet myös mm. Varhan vanhusneuvostolle tiedoksi.

- Erilaisiin kyselyihin pettyneitä tavattu kahdesta eri näkökulmasta.

Kyselyt ovat usein digitaalisia ja kaikki ei pysty niihin vastaamaan, esim. Varhan kysely digipalveluista ja lähipalveluista oli vain sähköisenä. LR:n toimintaa on ollut jo useamman vuoden ajan ja perinteisesti erilaisiin kyselyihin seniorit ovat vastanneet mielellään.

Nyt on ensimmäisiä kertoja, joillain pysäkeillä, tullut vastaan tilanne, jossa kukaan paikalla olleista ei ole halunnut vastata kyselyyn tarjotusta avustuksesta huolimatta. Osa sanoitti asian niin, että tuntuu sille, että kaupunki ja Varha kyselevät kyselemisen vuoksi asioita ja oikeasti eivät kuuntele vastauksia, eli kokevat ettei niillä ole todellista merkitystä.

- Paperiesitteiden ja tiedotteiden merkitys on suuri. Useasti kuullaan senioreiden huolta siitä, että tiedot siirtyvät verkkoon. Moni senioreista on vielä digitaidoton ja tällöin tiedot ovat saavuttamattomissa.
- Parkkimaksujen vaikeus. Pysäköintimittarimaksua ei osata käyttää pankkikortilla tai apilla. Kaikilla ei edes ole pankkikorttia. Tämä on saattanut aiheuttaa jopa sen, että aiemmin aloitettu harrastus on loppunut. Ideana esitetty, että voisiko säännöllisesti kokoontuva ryhmä saada ostettua parkkimaksun / parkkilupalapun tiskiltä koskien harrastusaikaa tms.
- Pysäkeillä on tullut esille se, että osalla senioreista on vaikeuksia päästä äänestämään. Äänestyspaikat ovat osassa paikoissa vähentyneet ja olemassa oleviin paikkoihin on pitkät matkat. Toivottavasti kotiäänestystä tiedotettaisiin hyvin tai huomioitaisiin jotenkin kuljetusmahdollisuudet, jotta kaikki äänestämään haluavat seniorit saisivat äänensä käyttä ja pääsevät vaikuttamaan yhteisiin asioihin.
- Seniorit olivat huolissaan omien kokoontumispaikkojen vähenemisestä. Sanoivat, että kaupungissa puhutaan yhteisöllisyydestä yms., mutta osa ei ole löytänyt tiloja tai pelkäävät kokoontumistilan häviämistä ja osa hintojen nousua. Toivottiin parempaa olemassa olevien tilojen hyödyntämistä. Pienillä eläkeläisyhdistyksillä tai omatoimisesti kokoontuvilla eläkeläisryhmillä ei ole tuloja, ja näin ollen eivät myöskään pysty maksamaan tilavuokria.

Kokoontumistilojen jatkuvuuden varmistamiseen liittyvät huolet tulevat usein esille Paattisilla ollessamme, mutta samanlaista viestiä kuuluu Turussa myös muualla, mm. Teräsrautela/Nätinummi/Runosmäki -suunnalla. Osa senioreista tuonut esille pettymyksen siihen, ettei heitä kuunnella ja turvata heidän omaa, omaehtoisia yhteisöllisyyden lisäämisiä. Ovat tuoneet esiin pientä pettymystä toteutukseen suhteessa kärkihankkeiden tavoitteisiin.

- Paattisilla ollessamme pysäkillä osa senioreista toi esiin etäpalvelut ja niiden kehittämiseen liittyvät asiat. Voisiko esim. Paattisten aluetalolla olla etäyhteyspaikka, jossa joku auttaisi linjat auki ja vanhus saisi yhteyden vaikkapa lääkäriin. Jos tarvitaan jotain pilottipaikkakokeilua lääkärin etävastaanotolle, jäivät miettimään toimisiko aluetalo tässä hyvänä kokeilupaikkana.
- Aika ajoin pysäkeillä tulee esiin tämä sama asia toistona, toive välitetty eteenpäin Turun kaupungin liikuntapalveluiden työntekijöille. Ulkokuntosalilaitteita toivottu entistä enemmän ja niihin toivottu opastusmahdollisuutta silloin tällöin vieressä olevien kirjallisten ohjeiden lisänä.

- Pysäkeillä on tullut esille lähitoiminnan tärkeys. Kilometri väärään suuntaan on voinut olla este toimintaan osallistumiseen.
- Keräsimme alkuvuonna pitkin maakuntaa tietoa hyvistä käytänteistä ja uusista ideoista. Nuo tiedot lähetimme eteenpäin ns. tilaajataholle. Sieltä huomiona teillekin se (tuli myös myöhemmin esiin pysäkeillä), että erilaiset seniorirannekkeet koettiin hyväksi eri paikkakunnilla, esim. Turun ja Salon ranneke saivat tosi hyvää palautetta senioreilta. Näissä toivottiin huomioitavaksi maksujen pituus. Jos seniorin toimintakyky sairauden myötä on vaihteleva, ja osallistuminen koko vuoden osalta epävarmaa, niin rannekkeeseen toivottiin useampia lyhyempiä ajanjaksojen hankintamahdollisuuksia. Monella myös lastenlasten hoitamisia tms., niin ei arvaa ainakaan pienillä eläkkeillä satsata pidempi aikaiseen rannekkeen ostoon. Myös kesäaikaan ei tule ostettua, vaikka puoleksi vuodeksi, jos tiedossa on mökkireissuja. Toivottiin siis useampia maksuvaihtoehtoja tämän tyyppisiin tilanteisiin, niitä tainnut tuon alkuvuoden selvitystyömme jälkeen ollakin. Yleisesti rannekkeet koettiin erittäin hyvänä ja kannustavana liikkumiseen ja/tai kulttuurin pariin.
- Toivetta on tullut myös Fölin suuntaan.

Palvelulinjojen laajentumisesta Runosmäen, Länsi-Keskuksen suuntaan - muutkin isommat alueet huomioiden. Samoin toivottiin kuljetusta myös lauantaisin.

Tämän lisäksi yksittäinen toive tullut Maarian suunnan neuvonta-automme pysäkiltä; bussi nro 22 ja 22A:n reitti harmitti erästä senioria ja hän ehdottaa voisiko linja välillä kulkea moottoritien sijaan pienempiä teitä pitkin, mm. Saramäen kautta. Pohti, että tämä mahdollistaisi useamman seniorin liikkeelle lähdön.

Fölin korttien lataus on hankaloitunut ainakin Runosmäen suunnalla, koska R-kioskin toiminta on loppunut. Tämä korttien lataushaaste on tullut muuallakin pysäkeillämme esille, mm. Ispoisissa. Seniorit tuovat esille harmistuksensa, kun korttia ei voi ladata linja-autossa ja Monitorissa puolestaan on usein kovin pitkät jonot tai muuten vaikea mennä sinne. Selvisi myös, että osalla on yleisesti tietämättömyyttä korttien latauspaikoista, kun linja-autossa tämä ei ole enää mahdollista.

- Uusien monitoimitalojen suhteen osaa pysäkillämme käyneitä mietityttää, miten huomioidaan senioreita. Talot ovat yleisesti saaneet hyvän vastaanoton senioreilta, mutta heitä on mietityttänyt mm. Runosmäen monitoimitalon osalta, että miten tiloissa huomioitu heidät. Onko esim. matalankynnyksen kahviloita ja kokoontumistilamahdollisuuksia myös senioreille tarpeeksi jne.
- Jos meillä on ollut pysäkkejä keskusta-alueella, olemme huomioineet, ettei keskustassakaan asuvat itsekään tiedä kaikki Monitorissa olevasta ikäihmisten palveluohjauspisteestä. Useimmat tietävät Monitorin, mutta eivät sitä, että siellä on myös palveluohjausmahdollisuus. Samoin sana palveluohjaus saatettiin kokea vaikeaksi kuvaamaan sitä, mitä kaikkea se pitää sisällään.

- Omaishoitajien tilanteesta tullut esille mm. se, että nyt joissain kunnissa on Varhaan liittymisen myötä omaishoidonohjaajien vierailut vähentyneet joistain eri tahon järjestämistä omaishoitajien ryhmistä. Tämä on koettu huonona, koska omaishoitoon liittyvistä asioista eivät ryhmien ohjaajat pysty kaikkea kertomaan vaan tarvittaisiin julkisen puolen työntekijävierailuita edelleen. Tämän lisäksi on tullut esille, että kun omaishoidettava muuttaa ympärivuorokautiseen hoitoon tai kuolee, niin omaishoitaja jää yksin omilleen. Tämä omaishoitosopimuksen päättymiseen liittyvä nivelvaihe on haasteellinen, kuka voisi ottaa koppia entisistä omaishoitajista? Joissain kunnissa on ilmeisesti ollut hyvänä käytänteenä soittaa entisille omaishoitajille kuulumissoitto joidenkin kuukausien päästä omaishoitosopimuksen päätyttyä. Tätä ei ilmeisesti enää tehdä. Olemme tavanneet entisiä omaishoitajia, jotka ovat kertoneet päivien menevät yksin ja hautausmaalla kävellen. Toki olemme heitä ohjanneet toiminnan pariin esim. elämänmuutostilanteissaan senioripysäkkitoimintaan yms. Tässä on asia, jota pitäisi havaintojemme mukaan kehittää.

Neuvonta-automme kulkee ympäri Varsinais-Suomea. Varhan neuvostojen sihteereille lähetetty pysäkkikuulumisina lisäksi mm. seuraavat. Tämä myös teille tiedoksi:

- Kuulovammaisten saavutettavan palveluohjauksen haasteet. Maakunnalliseen palveluohjausnumeroon ei pysty lähettämään tekstiviestejä, sellaista numeroa ei ole osoitettu kuulovammaisille. Heitä ei ole huomioitu samalla tavalla kuin monessa terveysasemassa, jossa on erillinen tekstiviestipalvelu heitä huomioiden. Tämä tullut huolenaiheena pysäkeillä esiin. Kaikki ei osaa käyttää chattia, ja kuulovammaisen voi olla näin vaikea ottaa yhteyttä mielenpäällä olevissa asioissa.
- Edellä mainittuun asiaan ja mm. muutamaan seuraavaan pysäkkihuomioon liittyen on tullut ajatusta siitä, että vallitsevan muutoksen ja kehittämistyön keskellä ei saisi unohtaa, ettei kaikilla senioreilla ole lapsia tai muita läheisiä auttamassa. Yhteiskunta ei voine kehittyä niin, että oletetaan kaikilla olevan omainen tai läheinen auttamassa ns. haavoittuvassa tilanteessa olevia.
- Muutama tuonut esille verkkopankkimaksamisen haasteet. Lähipalveluiden vähenemisen myötä omatoimiseen asioiden hoitamiseen on tullut vaikeuksia. Pankissa tiskillä asioiden ajat vähentyneet ja niihin on kohtuuttoman pitkä matka. Muutamat tuoneet ideana sen, että voisiko esim. terveysasemat ottaa käyttöön käyntimaksut luukulta joko kortilla tai käteisellä. Tämä helpottaisi monta senioria omatoimiseen arjen hallintaan. Helpottaisiko tämä myös laskutuspuolen työmäärää, idean esittäneet pohtivat.
- Koko vuonna on tullut pysäkeillä tasaiseen tahtiin esille Varhan laskutusongelmat ja mm. se, että Varhan laskuissa ei ole tilisiirtolomaketta ja laskua ei voi maksaa esim. Monitorissa. Kaikilla senioreilla ei ole tietokonetta ja verkkopankkitunnuksia. Digisyrjäytyminen näyttäytyy välillä todellisena myös pysäkeillämme ja kaikkeen ei auta

digineuvonta pysäkeillämmekään tai ohjaaminen sitä tarjoaviin paikkoihin.

Yksittäisellä asiakkaalla tuli esiin myös sellainen, että lasku oli tullut myöhässä ja siinä ei ollut lukenut selostetta. Laskun saaja joutui käymään terveysaseman ja/tai hammashoitolan luukulla selvittelemässä, onko käynyt siellä kyseisenä laskun osoittamana päivänä vai onko lasku osoitettu hänelle väärin perustein. Lopulta asia oli selvinnyt. Toivoi, että laskun lähettämisessä olisi tarkkuutta, etenkin kun tulleet myöhässä ja ei enää muista, missä milloinkin asioinut. Toivottavasti kyseessä yksittäinen tapaus tai väärinkäsitys.

- Toivottu enemmän avoimia digineuvontapaikkoja, joihin olisi matalakynnys mennä kysymään apua ja neuvoa. Pysäkeilläkin pyrimme nopeita digiopastuksia antamaan tai ohjaamme niihin paikkoihin, jotka eri tahot neuvontaa tarjoavat.
- Joissain pysäkeillä tuli esille tapahtumien, tilaisuuksien ym. järjestämiseen liittyviä ajatuksia:

Pikkukunnissa ehkä muutama työkyvytön, joista jokunen tavattu. Pohdintaa ollut pitääkö olla aina senioreille suunnatut tilaisuudet alleviivaten senioreille, jolloin muutama asukas jää ulkopuolella. Pikkukunnissa ei näille työkyvyttömille ehkä ole muuta ja voisivat hyötyä tilaisuuksista myös. Tietyissä sairauksissa olisi virkeimmillään päiväsaikaan ja he eivät muutenkaan pysty osallistumaan iltaisin työikäisten juttuihin. Osa heistä kuulemamme mukaan voisi hyvin vaihtaa kuulumisia iäkkäidenkin kanssa.

Ollaan kuultu joiltain senioreilta, että joihinkin suljettuihin tavoitteellisiin ammatillisesti ohjattuihin ryhmiin ei ole ollut ilmoittautuneita kuin yksi ja ryhmää ei ole perustettu. Ovat kuitenkin saaneet yksilöllistä tukea kyseisestä paikasta, mutta jääneet näin tärkeää vertaistukea vaille. Voisiko kuntarajat ylittävää yhteistyötä miettiä tällaisissa, mm. sururyhmien osalta – ehkä pikkukuntien srk tai muut toimijat voisi yhdistää voimiaan tai tarjota verkon kautta vertaistukimahdollisuuksia lisänä.

Terveisin,
Satu Järvenpää, Sanna Nurmi ja Marjo Niittula
Liikkuvasta resurssikeskuksesta,
Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry

Lisätietoa toiminnastamme mm. täältä:

[Liikkuva resurssikeskus - Turun Lähimmäispalveluyhdistys ry](#)
([kotikunnas.fi](#)) tai www.facebook.com/Liikkuvaresurssikeskus

